

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Β΄ ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΩΝ Ε.Α.Ε.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

1 Σ

2 Λ

3 Λ

4 Λ

5 Σ

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι λέξεις και οι φράσεις που εκφράζουν χρόνο στις τρεις πρώτες παραγράφους του κειμένου είναι οι εξής:

- Εδώ και αιώνες (1^η παράγραφος)
- συγχρόνως (1^η παράγραφος)
- Στα μέσα του 19^{ου} αιώνα (2^η παράγραφος)
- παλιά ... τώρα πλέον (3^η παράγραφος)

Οι λέξεις / φράσεις αυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της συνεκτικότητας του κειμένου, εφόσον διαμορφώνουν (μαζί με τους παρελθοντικούς χρόνους των ρημάτων) τον αφηγηματικό χαρακτήρα του. Πιο συγκεκριμένα, ενισχύουν την αλληλουχία των νοημάτων ως ακολούθως:

- Στην 1^η παράγραφο και οι δύο χρονικοί προσδιορισμοί (εδώ και αιώνες, συγχρόνως) εισάγουν στον λόγο την ιστορική αναδρομή που αφορά τους χώρους και τις συνθήκες εργασίας κατά το παρελθόν· με άλλα λόγια, θέτουν το πλαίσιο της αφήγησης.

- Στη 2^η παράγραφο η χρονική έκφραση «στα μέσα του 19^{ου} αιώνα», βάσει τόσο του νοήματος όσο και της θέσης της, προωθεί περαιτέρω την αναδρομή στο παρελθόν, εισάγοντας στον λόγο το χρονικό πλαίσιο, εντός του οποίου ο αρθρογράφος επιλέγει να παρουσιάσει τις εξελίξεις στον σχεδιασμό των χώρων εργασίας· με άλλα λόγια, επεκτείνει και προωθεί την αφήγηση.
- Στην 3^η παράγραφο οι χρονικοί προσδιορισμοί (*παλιά ... τώρα πλέον*) λειτουργούν αντιθετικά μεταξύ τους, αντιδιαστέλλοντας το παρελθόν (τοίχοι και μικρά γραφεία) με το παρόν των χώρων εργασίας (ανοιχτοί χώροι, συνύπαρξη εργαζομένων). Υπό το πρίσμα αυτό όχι μόνο προωθούν την αφήγηση, αλλά και την εμπλουτίζουν, προβάλλοντας αντιθετικές σχέσεις.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- Στην 1^η παράγραφο η διπλή παύλα περιλαμβάνει μια παρενθετική πληροφορία, η οποία, ωστόσο, συνιστά ένα ουσιώδες σχόλιο που αφορά το υποκείμενο, δηλαδή έναν από τους κύριους όρους της περιόδου. Το σχόλιο αυτό αξίζει να το πληροφορηθεί ο αναγνώστης, εφόσον συμβάλλει σημαντικά στην ολοκλήρωση του νοήματος. Συγκεκριμένα, με τη διπλή παύλα προσδιορίζεται τι είναι το γράψιμο επιστολών και εξηγείται ο ρόλος του ως εργαλείου εμπορίου κατά το παρελθόν.

Στη δεύτερη παράγραφο τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται 2 φορές:

- Στην πρώτη περίπτωση («*σπίτια καταμέτρησης*») αποδίδουν έναν ειδικό όρο του παρελθόντος που δεν χρησιμοποιείται πια. Ο αρθρογράφος επιλέγει τη χρήση τους, για να τονίσει το στοιχείο της ορολογίας.
- Στη δεύτερη περίπτωση («*πραγματική δουλειά*») αποδίδουν μια στερεότυπη αντίληψη παλαιότερης εποχής για την προσφορά των υπαλλήλων γραφείου. Ο αρθρογράφος επιλέγει τη χρήση τους, για να τονίσει την (απροσδόκητη σήμερα) υποτίμηση της δουλειάς γραφείου, δίνοντάς της ειρωνική χροιά.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Από το απόσπασμα του κειμένου 2 γίνεται εμφανές ότι οι αισθηματικές σχέσεις διαδραματίζουν δευτερεύοντα ρόλο στη ζωή του ήρωα. Την εντύπωση αυτή αποκομίζει ο αναγνώστης από την ιεράρχηση των τομέων της δραστηριότητας του ήρωα και από τα επιμέρους περιστατικά, όπως τα αφηγείται ο ίδιος, εφόσον πρόκειται για κείμενο εξομολογητικού χαρακτήρα (α' ενικό ρηματικό πρόσωπο, εσωτερική εστίαση).

Κατ' αρχάς ο ήρωας αναφέρεται πρώτα στο επάγγελμά του, τονίζοντας την επιτυχημένη του πορεία (*«Στη δουλειά ... θα πάει πολύ μπροστά»* - ως προσεχθεί ο κειμενικός δείκτης της στερεότυπης μεταφοράς *«θα πάει μπροστά»* που τονίζει την προοπτική της καριέρας) – άρα, εμμέσως πλην σαφώς, αξιολογεί ως σημαντικότερη όλων την εργασία του.

Παράλληλα, από την απάντηση που δίδει στη φίλη του, όταν αυτή του ζητεί να συζητήσουν την προοπτική του γάμου, προκύπτει και πάλι η προτεραιότητα της επαγγελματικής ανόδου (*«Εγώ, Αθηνά μου ... να τον εκπληρώσω»*), με τη συμπλήρωση ότι αυτό αποτέλεσε ρητά εκπεφρασμένη πρόθεση του ήρωα εξ αρχής (*«Άλλωστε, αυτά τα είπαμε από την πρώτη στιγμή»*).

Επιπλέον, ο ήρωας αξιολογεί ο ίδιος την ερωτική του ζωή ως λιγότερο επιτυχημένη από την εργασιακή (*«Στην ιδιωτική μου ζωή ... επιτυχίες»*), ενώ ταυτόχρονα εκφράζεται με ειρωνεία και υποτίμηση για τη σύντροφό του (ας προσεχθούν οι λεξιλογικοί δείκτες, ιδιαίτερα τα επίθετα που χαρακτηρίζουν: *συμπαθητική κοπέλα ... δίχως πολλές εξάρσεις / πάντα «καταπιεσμένη και αγχωμένη» / ούτε καταλάβαινε πόσο κουραστική γινόταν*). Και το στοιχείο αυτό αποδεικνύει τον δευτερεύοντα ρόλο των αισθηματικών σχέσεων στη ζωή του.

Τέλος, η συμφωνία ή η διαφωνία με τη στάση του κεντρικού ήρωα είναι ζήτημα προσωπικό και υποκειμενικό και αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια του κάθε μαθητή / της κάθε μαθήτριας να απαντήσει, ανάλογα με τις προσλαμβάνουσες και την κοσμοθεωρία του/της.